

Aktuálne otázky ochrany prírody v územiach NATURA 2000 v národných parkoch

Odpovedať na základné otázky ochrany prírody v územiach NATURA 2000 v súčasnosti bolo hlavným cieľom konferencie s názvom *Aktuálne otázky ochrany prírody v územiach NATURA 2000 v národných parkoch*, ktorú zorganizovala Slovenská agentúra životného prostredia pod záštitou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky vo Vrátnej doline v dňoch 12. až 13. júna 2008.

Účastníci konferencie hľadali odpovede a optimálne postupy v riešení otvorených problémov ochrany prírody v územiach NATURA 2000 v smere zainteresovania odbornej a kompetentnej verejnosti prostredníctvom predstavenia vôle a prístupnosti rezortu životného prostredia k hľadaniu nových prístupov k ochrane prírody a pokračovania v konštruktívnej spolupráci s neštátnymi subjektmi národného významu.

Súčasťou programu konferencie boli odborné prednášky o navrhovanej sieti chránených území NATURA 2000 na Slovensku, kategorizácii chránených území podľa Svetovej únie ochrany prírody IUCN a rôznych spôsobov manažmentu v národných parkoch, ďalej o problematike bezzásahovosti a riadenia využívania chráneného územia, či ekologickej únosnosti územia.

Na záver rokovania účastníci konferencie prijali tieto spoločné závery a odporúčania konferencie:

- Prioritou Natury 2000 nie je bezzásahovosť, ale zachovanie priaznivého stavu územia (biotopov a druhov);
- Zóny najprísnejšej ochrany prírody v národných parkoch nemusia byť bezzásahovými zónami, vyžadujú diferencovaný prístup k starostlivosti a až v rámci nich je možné vyčleňovať oblasti - lokality bez zásahu;
- Lokality s najprísnejšou ochranou prírody sa môžu vylišovať bez súhlasu neštátnych vlastníkov len na štátnych pozemkoch, pre tento účel je nevyhnutné získavať pozemky do štátneho vlastníctva;
- V prípade vylišenia bezzásahového režimu z dôvodu časti verejného záujmu je podmienkou výkup pozemkov do štátneho vlastníctva alebo iný druh náhrad. Veľkosť týchto území musí zodpovedať potrebám a možnostiam a musí sa zamedziť šírenie prípadných negatívnych vplyvov do okolitého územia;
- Kategorizácia IUCN predstavuje evidenčný systém chránených území triediaci chránené územia podľa prevládajúceho spôsobu manažmentu a cieľa ochrany. NATURA 2000 je program starostlivosti o územia s cieľom zachovania ich priaznivého stavu;
- Dôležitý predpoklad pre stanovenie priaznivého stavu je znalosť histórie narušení prírody v každom konkrétnom území NATURA 2000. Z tohto poznania by sa mal odvíjať diferencovaný prístup k starostlivosti o dané územie;
- Vytvoriť vedeckú autoritu štátnej ochrany prírody a inštitucionalizovať ju;

- Prehodnotiť výskyt biotopov a biotopov druhov v územiach NATURA 2000 na vedeckom princípe a zabezpečiť trvalý monitoring ich vývoja;
- Na vedeckom princípe prehodnotiť rozsah CHVÚ, resp. podstatným spôsobom zmierniť obmedzujúce opatrenia tam, kde populácie chránených vtákov vykazujú priaznivý stav;
- Vybrané bezzásahové územia by mali spĺňať predovšetkým podmienku dostatočnej veľkosti z hľadiska dynamiky populácií, spoločenstiev a prírodných narušení (minimálna dynamická plocha);
- Územia NATURA 2000 sprístupniť návštevníkom environmentálne vhodnými formami turizmu, ktoré nenarúšajú priaznivý stav biotopov. Pre existujúce a navrhované strediská cestovného ruchu nachádzajúce sa v chránených územiach budú vylíšené osobitné zóny s jednoznačne určenou funkciou cestovného ruchu;
- V programoch starostlivosti je možné definovať bezzásahové zóny, pričom je nutné preferovať územia vo vlastníctve štátu, významné z vedeckého hľadiska a územia, ktoré neovplyvnia významným spôsobom hospodárske záujmy obyvateľov vidieka;
- Systémovo zabezpečiť finančné krytie sústavy NATURA 2000 cestou rozpočtovej kapitoly MŽP SR a systém priamych platieb NATURA 2000 rozšíriť na ich celé územie;
- Vypracovať zásady starostlivosti o biotopy európskeho a národného významu, ktoré zdefinujú požadovanú starostlivosť s cieľom udržať alebo dosiahnuť priaznivý stav ochrany a stanoviť jednotný prístup k jednotlivým typom biotopov na území SR;
- Ak súčasný spôsob hospodárenia vyhovuje predmetu ochrany, t.j. priaznivému stavu alebo jeho dosiahnutia, legislatívny nástroj ochrany prírody nesmie smerovať k zmene existujúceho spôsobu hospodárenia v územiach NATURA 2000. Treba eliminovať riziko, aby bezzásahový režim v nich spôsobil rýchlu zmenu hospodárenia s následkom negatívnych zmien na ich priaznivý stav;
- Zabezpečiť trvalú inštitucionálnu a právnu stabilitu v ochrane prírody vo verejnom záujme a zvýšiť informovanosť a spoluprácu s verejným a súkromným sektorom;
- Žiadame zabezpečiť, aby žiadatelia OP ŽP boli aj vlastníci a obhospodarovatelia chránených území (budovanie infraštruktúry CHVÚ, činnosti v rámci programov starostlivosti) a aby zástupca vlastníkov neštátnych lesov bol členom monitorovacieho výboru OP ŽP.